

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio secunda abbatis Ioseph de definiendo

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula

amore terreno. 7 p̄ necessitate ac vinculu
pacti retinere conati sunt. sine qd̄ ille cal
lidissimus inimicus vt eos p̄uaricato
res sui faciat sacrameti. celerius ad irru
penda amicitiaru vincula p̄cipitat. Cer
tissima ergo est prudentissimoru viroz
illa snia. vera concordia 7 individua so
cietate nisi inter emendatos mores. ei
dem qz virtutis ac propositi viros stare
no posse. Hec de amicitia beat^o ioseph
spiritali narratioe disseruit. nosqz ad cu
stodienda sodalitates perpetua charita
tem ardentius incitauit.

**Explicit collatio prima abbatis
Ioseph de amicitia. Incipiunt
capitula collationis secunde eius
de senis de definiendo. Cap. i.**

- Q**ue vigilis q̄s pertulimus.
De abbat̄ germani anxietate su
per sponsiois n̄re recordatione.
Quid in ad hoc visum sit.
Interrogatio abbat̄ Ioseph no
stra qz responsio vnde anxietas
emerisset.
Expositio abbatis germani cur
vel in egypto residere mallems
vel retraheremur ad syriam.
Interrogatio abbatis ioseph an
in egypto maior profectus nob
q̄ in syria conferretur.
Responsio de differentia instituti
onũ vtriusqz pronincie.
Perfecti viri nihil absolute
debeat definire. vl̄ vtra sine pec
cato possint definita rescindere.
Cp̄lerũ qz vtilius sit statuta ir
rumpere qz implere.
Interrogatio nostra de metu p̄
bite in cenobio syrie sp̄sionis
Responsio qz p̄positũ gerētis. no
negocij sit considerad^o effect^o.
Ab om̄ puentis malignis auc
toribz non profuerint. nec b̄ois
mala gesta nocuerint.
Responsio nostra q̄ causa a nob
exegerit sacramentũ sp̄siois.
Disputatio senis qz sine culpa ac

- tionis ordo mutetur dũ modo
boni studij capiatur effectus.
Interrogatio an absqz peccato
sit qd̄ infirmis nostra scientia
occasionẽ ingerit metiendi.
Responsio qz no p̄pter infirmoz
scandalũ scripturaruz veritas
sit mutanda.
Veniabilis m̄dacio sancti tã
q̄ elleboro vli sint.
Obiectio qz illi tantum impune
mendacio vli sint qui sub lege
vixerunt.
Responsio eo qz licentia menda
cy que ne in veteri quidẽ indul
ta ẽ testamẽto veniabiliter a ml
tis fuerit vsurpata.
Veniabile plerũqz mendaci
uz 7 noxiam veritatem etiam
apostoli esse censuerint.
An interrogantibus occultã cõ
tinentiã sine m̄dacio oporteat
ppalari. et an suscipienda sint q̄
semel fuerint recusata.
Obiectio qz oporteat quidem ab
scondi continentiam sed suscipi
recusata nõ debeant.
Responsio qz irrationabilis sit huz
ius diffinitionis pertinacia.
Quomodo abbas pyamon sua
continentiã celare maluerit.
Testimonia scripturarum de cõ
mutatis diffinitionibus.
Anõ b̄m im̄sitate prescie diui
nina clemẽtia. b̄m p̄ntes accl^o
vl̄ im̄eret vnũquẽqz vl̄ p̄iat
Vsancti viri pertinaces ac du
n esse nõ possint.
Interrogatio an sit contrarium
predicte sententie illud qd̄ d̄
iurari 7 statui.
Responsio in quibz immobilis
definitio sit tenenda. et in qbz si
oportuerit rescindenda.
Quẽadmodum debeat celanda
cõmitti.
Ribil super his q̄ ad vsum cõ

Collatio xvii Abbatis Joseph

munis vite attinent definiendū.

Expliciūt capitula. Incipit collatio secunda abbatis Joseph de definiendo. **Lap. i.**

Recedē

Rte igitur collatiōe finitā. piterq; nocturno intercedēte silentio. cū fuissetus a sancto abbate ioseph ad sepositā cellulā in secreto causa quietis adducti. et hmonib; et igne quodam in nostris cordibus excitato. totā noctē habuissetus in somnem. egressi cellulā. et centū fere ab ea passib; secedētes. in loco remotiore consedim;. **Cum itaq; secreti colloquij nobis familiariter etiā nocturnis tenebris oportuitas preberetur. ilico vt resedimus abbas germanus grauiter ingemiscēs.**

De abbatis germani anxietate super sponsois nostre recordatione. **Lap. ij.**

Quid agim; in q̄t; Ingenti nā. q; discrimine nos videm; et p̄ quā miserabili cōditōe p̄stricōl. q; et ratio ip̄a conuersatio q; sancto rū qd salubris sit ad profectū vite spiritalis efficaciter docet. et eligere id qd expedit. data senioribus sponso nō admittit. Etenim potuimus exēplis talium ac tanto. ū viro; ad perfectiorē vitā p̄positū q; formari. nisi nos instanter ad cenobium recurrere promissi pactio coartaret. Quo si reuerli fuerimus. copia nob; vltorius huc remeādi nulla tribuet. Sin vero hic residentes desiderium nostrū maluerimus explere. quid agimus desponsois fide. quā seniorib; nris velocissimū; reditū pollicētes. dedisse nos nouimus. vt vel cursim liceret nobis hui; p̄uincie sanctos ac monasteria circumire. **Cum q; sic estuātes. quid super statu salutis nostre definiendū esset. nequa q; inuenire possemus. solo gemitu testabamur durissime cōditōis necessitatē. accusantes teneritudinē frontis nostre. et ingeni-**

tā nobis verecundiam detestantes. cui onere pregrauati. etiā contra vtilitatem nostrā ac. p̄positum nostrū. retinentium precib; alias non potuissetus obsistere. nisi maturissimo reditu. repromisso huc venissem;. illi; sc; nos pudor; vicio laborasse descentes. de quo dicitur est pudor; afferens peccatum.

Quid mihi ad hoc visum sit.

Lap. iij.

Quam ego **L**opendium in q; angouibus afferat nostris p̄siliū. immo auctoritas senis. ad quē oportet vt nostras sollicitudines defera. mus. et quicquid fuerit eius sententia. definitū. velut diuinū et celeste responsum. cunctis estibus nostris terminū; ponat. **Qd quidem nobis per os sancti huius a dño tribuendū. et ob illius meritū. et ob nostrā fidē minime dubitem;. Ipi; eniz munere salubre p̄siliū. et creduli ab indignis. et increduli a sanctis frequēter acciperēt. dño id. vlt. p̄pter meritū respōdētū. vel. p̄pter fidem. consulentium largiente.** **His itaq; sermonibus a sancto abbate germano ea alacritate suscepit. ac si eos nō a memetipso s; instinctu domini protulisset. aduentum senis atq; instantē iam horā nocturne synax. eos paululū p̄solati. postq; eū solita salutatiōe suscepimus. et legitimus oronum atq; psalmoz impletus est numerus. isdem rursum quib; ad quietē cōpositi fueramus p̄satijs ex more consedimus.**

Interrogatio abbatis Joseph nostraq; responsio vnde anxietas emerisset. **Lap. iij.**

Quam venerabilis Joseph te. ctiores nos animo p̄templatur atq; hoc nobis non sine causa coniciēs. accidisse. illo nos patriarche ioseph h̄mone cōpellat. **Cur itaq; vultus vestri tristis sunt hodie. Cui nos. non sicut vinculati illi pharaonis mīstri. somnium vidimus. et q̄ interpretur nō est. s; in somnē inquā duximus noctē. et q̄ estuū; nrorū moles s; bleuet nō est. nisi eas dñs**

Collatio XVII abbatis Joseph

tua discretionem submouerit. Tu ille. q̄ patriarche virtutem ⁊ merito referret et nomine nōne per dominum inquit ē humanarum cogitationū curatio: proferrantur in medium. potens est enim diuina clementia fm fidem vestram nō eis medelam pretere consilio.

Expositio abbatis germani cur veli egypto residere mallems vel retraheremur ad syria. L. v.

Hec germanus. Credebamus inquit nos vestre beatitudinis visione nō solum leticia spiritali. sed etiam profectu abunde repletos ad nostrum cenobium recursum. et ea que fuisset vestro magisterio p̄secuti a nobis post reditum vel tenni emulatione sectanda. Hoc enim ⁊ seniorū dilectio sibi sponderenos cōpulsit. dum sublimitate vite vestre atq; doctrine possenos aliquatenus imitari in illo cenobio crederemus. Unde cum ex hoc nobis omnē estimarem leticia ⁊ conferenda ⁊ intolerabili e contrario dolore conficimur. considerantes illo nos ordine id quod salutare nob esse cognoscimus obtinere non posse. Ex quo ⁊ ergo nunc latere coartamur. Si enī. p̄missioni quā seniorū charitate nos compellente coram cunctis fratribus in speleo i quo dominus noster ex aula vteri virginis effulsit. ip̄o teste de p̄missis satisfacere voluerimus. summū spiritali vite incurrimus detrimentum. Sin autē sponsonis immemores. et in his regionibus residentes. vtilitati perfectōis nostre illam voluerimus postponere pactionem. abrupta mendaciū nō implete p̄missionis pericula formidam. Sed ne hoc quidem estus nostros possumus releuare consilio. vt postq̄ velocissimo reditu sponsonis fuerit impleta cōditio. hec tēno loca celeri repetam recursum. Nam q̄uis ad profectum spiritalium rerum virtutemq; tendētib. periculosa ac noxia sit etiam parua dilatio. tamen sollicitationem fidei nostre quāuis mo-

roso solueremus reditu. nisi nos non solum charitate verum etia ⁊ auctoritate seniorum nostrorum sciremus in exolubiler colligādos. ita vt remeandi ad hec loca nobis potestas deinceps nullomodo tribuatur.

Interrogatio abbatis Joseph an i egypto maior profectus nobis q̄ in syria conferretur.

Cap. vi.

M hoc beatus ioseph interposito aliquantisper silentio. certi iquit estis maiorem spiritalium rerum profectum in regione hac vobis posse conferri.

Responsio de differētia institutionum vtriusq; prouincie.

Cap. vii.

Sermanus. Quāuis etia illoz doctrine summas grates repēdere debeam. q̄ nos docuerit a puulis magna conari. et dato bōi sui gustu. egregiā perfectionis sitim nris visceribus indiderunt. si quid tamen iudicio nostro creditur. nullam ducimus comparisonem inter hec atq; illa que illic percepimus instituta. vt silicam conuersationis vestre inimitabilem puritatem. quā vobis nō solum mentis ac p̄positi distictione. sed etiam locorum credimus beneficio patrocināte conferri. Antē nō dubitamus ad imitandam perfectionis vestre magnificentia hāc q̄ cursum traditur doctrinam nō posse sufficere. nisi nobis etia cōmorationis ipsius affuerint adiumenta. longiq; temporis eruditio quotidiana institutione torporem nostri cordis vtq; discusserit.

Q̄ perfecti viri nihil absolute debeant definire. vel vtruz sine pctō possint definita rescidere

Cap. viii.

Ioseph. Sanum quidem est atq; profectum. nostreq; p̄fessiononi omnino cōueniens. vt ea q̄ aliqua sponsonem decernimus effica

De diffiniēdo vel nō diffiniēdo

ter impleam? Ob quā rez nihil oportet
abrupte monachum diffinire ne aut id
quod incaute promisit implere cogat. aut
consideratione honestioris intuitus reuo-
catus sponsiois sue preuaricator existat.
Sed quia nūc ppositum nobis est. non
tam de sanitatis statu quā de infirmitatis
curatione tractare nō quid priore loco a
vobis fuerit actitandum. sed quē ad mo-
dum de scopulo huius perniciosi naufrā-
gij possitis euadere salubri est consilio re-
quirendum. Quādo igitur nullus nos
coartat vinculum. nec vlla conditio cō-
stringit de cōparatione secundarum re-
rum optione pposita. id quod maioris ē
cōmodi prelegatur. quando vero aliq̄
dispensiorum obsistit aduersitas. in cō-
paratione damnosū illud est appetendū
quod lenioribus subiacet detrimentū. vt
quodam dictū est loco. De maximis ma-
lis minima deligas. Proinde quātū v̄ra
patefacit assertio. cū ad id vos loci spō-
sio incōsulta perduxerit. vt ex vtroq; vo-
bis grauis incōmodi subeunda iactura
sit. in eaz partem inclinandum est electi-
onis arbitriū. que vel tolerabiliora dis-
pendia inferat. vel satisfactōis remedio
facilius expietur. Si ergo maiora spiri-
tū vestro lucra ex hac commoratione
credatis conferenda. quā illa sunt que vo-
bis de cōuersatione illius cenobij nasce-
bantur. neq; sine iactura ingentiū cōmo-
torum potest conditio vestre sponsionis
impleri. satius est hoc vos mendacij vel
nō implete promissionis subire dispendi-
um. quod semel preteritum nec ipsuz vl-
tra iam repeti. nec alia per semet poterit
generare peccata. quā in illud incidere. per
quod tepidioris vite vt dicitis stat? quā
diano vos atq; interminabili afficiat de-
trimēto. Veniabiliter enī imo v̄o etiā lau-
dabiliter definitio incauta mutabitur. si
ad salubriorem transeat partem. nec cō-
stante preuaricatio esse credenda est. quā
ens sponsio viciosa corrigitur. sed teme-
ritatis emendatio. Que omnia scriptu-
raruz quoq; possunt testimonijs apūlli

me comprobari. quā multis perniciosum
fuerit definitionibus p̄p̄ijs in se fuisse. et ab
eis ecōtrario. desitisse cōmodum fuerit
ac salubre.

**¶ Plerūq; vtilius sit statuta ir-
rupere quā implere. Cap. ix.**

Quod liquidissime s̄cti aposto-
li petri et inde traditoris exēpla
testatur. Ille enī quā discessit ab
inconsulte diffinitionis sn̄a qua dixit
rat non mihi lauabis pedes in eternuz
immortale christi oīnuzq; sanctoruz p̄sor-
tiū promeretur. abscedens p̄culdubio
ab huius beatitudinis gr̄a. si in s̄mōis
sui obstinatione mansisset. hic vero perti-
naciā suę retinēs spōsionis p̄petua mor-
te damnatur. quā fuisse p̄culdubio libera-
tus. si definitionis suę maluisset desitu-
tor potius quā pertinax inueniri. Quod in il-
lis quoq; duob; filiis quā in euangelio ad
opationē vineę destinatur euidentissime
perdoceatur. quā vnus p̄ris resistit im-
perio. alius p̄na responsione p̄sensit. Sed
nec illi p̄fuit humilis obsequenda quā re-
sponsio. quia p̄ceptuz patris opere de-
tractauit implere. nec illi obfuit refraga-
tio in s̄ssionis. eo quā statuti s̄monis obsti-
tione mutata. scopon patris operis exe-
cutione cōplenit. et id quod reprehensibili-
ter statuerat. definitione correctā lauda-
biliter emendauit. Recēdo et herodis cru-
entissimi regis exēplum. qui fidem incō-
sulter retinens sacramenti. cruentissimus
p̄cursoris domini exiit interemptor.
vanoq; timore penurij damnationi se-
metipsum atq; supplicij perpetue mortē
immersit. Damū enī est optima statu-
ere. quā et si aliter cesserit. sequēs est in me-
lius ea quā sunt statuta mutare. ordinatio-
nibusq; nostris iam iacentibus vt ita
dixerim manū dexterā porrigere. Ubi p̄-
cipia p̄siliij non approbantur. prudentia
ē vt vtili addita. puisione reparent. Si
claudicat ad p̄ma statuta dispositio. ad-
bitat ad sc̄da correctio. In omib; ergo
rebus considerandus est finis. et s̄m cū

Collatio xvii Abbatis Joseph.

propositi nostri dirigendus est cursus. quē si superveniente salubriore consilio ad deteriorē partē vergere viderim. rectius est incōgrua constitutione submotā ad meliorem transire sententiam. qm̄ statutis pertinaciter inherendo. peccatis gravioribus obligari.

Interrogatio nostra de metu p̄bite in cenobio syrie sponsiois

Cap. x.

Germanus. Quantū spectat ad desiderū nostrum quod a nobis pro spiritalis commodi utilitate susceptum est. optarem us edificari vestri iugitate p̄sortij. Si n̄ ad cenobium nostrum fuerimus reuersi. non solum nos ab hoc tam sublimi p̄posito relapsuros. sed etiam pro mediocritate conversationis illius multis certū ē dispēdijs quatiendos. Verum illud nos euangelicum mandaturū vehementer absterret. sit fermio vester est. nō nō. qd̄ aut̄ his abundantius est. a malo ē. Credim⁹ enim tantū transgressionem p̄cepti nulla posse compensari iusticia. nec in extremis recte cedere. quod malo initio semel fuerit inchoatum.

Responsio q̄ propositum gerētis no negotij sit considerandus effectus.

Cap. xi.

Joseph. In omnibus vt diximus causis non processus operis. sed voluntas operantis est intuentia. nec statim quis quid egerit. s; quo voto egerit inquirendū. ita vt nō nullos pro his factis. de quibus bona postea orta sunt. reperiamus fuisse damnatos. et e contrario quosdam per reprehensibiles actus ad summam peruenisse iusticiam. Et nec illi utilis rerū exitus p̄fuit. qui pessimo regressus proposito. nō illam que subsecuta est utilitatē. s; quidam contrariam voluit operari. nec huic nocuit reprehensibiliter inchoasse. qui nō pro contemptu dei nec delinquendi proposito. sed necessarij et sancti finis intuitu. vituperabilis inijt suscipuit ne-

cessitatem. Et vt hec eadem sancta; scripturarū dilucidemus exemplis.

Qboni prouēns malignis auctoribus nō profuerint nec bonis mala gesta no cuerint.

Cap. xii.

Quid salubrius. quid vtilius vniuerso orbi potuit procurari. q̄ dominice passionis salutare remedium. Et tamen nō solum nō profuit. verum etiā intantus illi obfuit traditori. cuius ministerio probatur impletus. vt absolute pronuncietur d̄ illo. Bonū erat ei. si natus nō fuisset homo ille. Nō enim fm̄ hoc qd̄ euenit fructus illi est sui operis repensand⁹. s; fm̄ id qd̄ facere voluit. vel qd̄ effecturū se esse credidit. Et rursum. Quid criminiosius dolo atq; inēdacio. etiā in extraneū. ne dixerim in germanū patrēve cōmissio. Et tamē non solum nullam pro his dānationē aut rephensionē Jacob patriarcha p̄traxit. verū etiā p̄petua b̄ndictiois hereditate ditatus est. Nec immerito. qz̄ iſte benedictionē primogeniū destinātā. nō ex p̄sentē lucri auaricia. s; ex fide sanctificationis p̄petue p̄cupiuit. et ille nō hūane salutis obtentu. s; filargie crimine morti tradidit oīm redēptorē. Et idcirco vtriq; eorum fructus operatiois sue fm̄ destinationez mentis ac p̄positū voluntatis ascript⁹ ē. qz̄ nec ille fraudē. nec ille salutem statuit operari. Illud enī p̄ retributione mercedis iuste vnicuiq; rep̄sat. qd̄ p̄ncipalr̄ m̄te p̄cepit. nō qd̄ exinde b̄n̄ vel male p̄ votuz op̄at̄ emerſerit. Ios̄ iustissim⁹ iudex excusabile imo laudabile talē m̄dactij celsu it p̄sumptorē. qz̄ sine eo ad b̄ndictionē p̄mitiuozū n̄ poterat puenire. Nec debuit in crimen vocari. qd̄ desiderio benedictiois exortū ē. Alioquin nō modo iniqu⁹ in fratrē p̄iarcha p̄dic⁹. s; etiā circūentor in p̄rem et sacrilegus extinisset. si h̄ns aliā viā qua ad benedictiois illi⁹ grām pueniret. h̄ac que fratri damnosa esset ac noxia expetere maluisset. Videt ergo apud deum nō processum operis. s; desti-

De diffiniēdo vel nō diffiniēdo

nationem mentis inquiri. His itaq; p-
structis vt ad propositam questione ob-
quam hec vniuersa premissa sunt reūta-
mur. respondeatis mihi primitus velim.
cuius rei causa vos illius sponsionis ne-
xibus vinceritis.

Responsio nostra q̄ causa a no-
bis exegerit sacramentū sponsi-
onis.

Cap. xiiij.

Ernannus. Prima vt dixi-
mus extitit causa. qua nostros
mestificare seniores ac preceptū
eorum obistere verebamur. Secūda q̄
si quid perfectum atq; magnificū vel vi-
su vel auditu percepissemus a vobis. cū
reuerſi ad cenobium fuissetis exercere
nos posse inconsultissima persuasione cre-
didimus.

Disputatio senis q̄ sine culpa
actionis ordo mutetur dūmo-
do bōi studij capiatur effectus

Cap. xiiij.

Ioseph. Sicut prefati sumus
destinatio mētis vel remunerat
hominem vel condemnat. fm il-
lud. Et inter se inuicem cogitationibus
accusantibus aut etiā defendētib; i die
qua iudicabit deus occulta hominum.
illud etiā ego aut opera et cogitationes
eorum venio vt congregē cū omib; genti-
bus et linguis. Quāobrem desiderio p-
fectionis vt video. hoc vos sponsionis vi-
culo colligastis. duz credidistis illo eam
posse ordine comprehendere. quo nūc sup-
ueniente pleniore iudicio. ad sublimita-
tem eius consecūdi nō posse respiciē. Nō
ergo preiudicat quicqd̄ discrepās ab il-
la dispositione visum fuerit accidisse. si
modo nulla principalis illius. ppositi di-
uersitas subsequatur. Neq; enī opificij
cuiusq; desertio est demutatio ferramen-
ti. aut segnicem arguit viatoris. vie cō-
pendiosioris ac directionis electio. Ita
igitur et in hac parte emendatio disposi-
tionis improvide. nō spirital' voti est in-
dicanda transgressio. Quicqd̄ enim p-
charitate dei et pietatē amore perficitur.

que promissionez habet vite que uincit et
et future tā et si duris atq; aduersis vide-
atur p̄ncipijs inchoare. non solum nul-
la reprehensione sed etiam laude dignis-
simū est. Et idcirco nihil p̄iudicat refra-
gatio sponsionis incaute. si quolibet ge-
nere scopos tantum. id est. proposita pie-
tatis destinatio teneatur. Omnia nāq;
ob h̄ agim'. vt deo cor mundum exhibere
possim'. cuius p̄sumatio si i his loc' faci-
lior iudicat. nihil vobis oberit extor-
tione mutatio pactiois. dūmodo p̄ncipal' illi' p-
fectio puritatis. p̄ q̄ sponsio v̄ra. p̄cesse-
rat. fm domini voluntatem maturi' ac-
quiratur. Nō enī ex hac immutatione
vllum potest iudicari mendacium. sed
inconsulte definitionis prudens saluta-
risq; correctio. Et vt etiā de p̄bificis qd̄
nodum propositae questionis absoluat.
aliquid inferamus. natura ip̄a in nobis
opera sua. de consilio diuine maiestatis
immutat. Quā ab infantia in puericiā.
de puericiā in iuuentā. de iuuentā in sene-
ctutis vltiora transferimur. atq; ita
hec in nobis p̄ditiois nostri consumma-
tio peregit. vt ex hac permutatiōe nullū
mendacium ascribatur etati. Ita etiam
interior homo noster ablactatus a p̄mor-
diorum tenerrimis institutis. cum per di-
uersas p̄iectus etates ad robustiores
de vnaquaq; profecerit. atq; exinde ad
canicem senium ac virum perfectū. et
mensuram etatis plenitudinis christi p-
ueniens. de posuerit ea que erant paruu-
li. nunquid varietatem incurrisse mēda-
cij. et non potius perfectionis plenu-
dinem consecutus esse credendus est.
Sic erudimēta veteris instrumenti. dis-
pensatione legislatoris dei. ad perfectio-
nem beatitudinis euangelice transferūt.
nec tamen ex hoc immutatio aut di-
uersitas p̄terite sanctiois interuenisse
credenda est. sed adimpletio et cumulus
sublimiorum et celestium preceptorum.
nec sacre promulgationis illius estiman-
da est abolitio sed ascensus. nec varietas
sed profectus. Unde et dñs noster.

Collatio xvii Abbatis Joseph.

Nolite inquit estimare quod veni solvere legem aut prophetas non veni solvere sed adimplere id est non antiquare priora sed ad perfectionem perducere imperfecta.

Interrogatio an absque peccato sit infirmus nostra conscientia occasione iegerit mentiri. Cap. xv.

Germanus. Quantum spectat ad vim sermonum qui rationabiliter prudenterque digesti sunt haud difficile sponsonis nostrae scripturas a nobis potuisset extrahi nisi illud nos vehementissime deterreret quod infirmioribus quibusque intromitti fortasse per hoc videtur exempla occasio mentiri si vel modo pacti fidem licito dissolvi posse cognoverint quippe cum tantis hoc ipsius et tam minacibus interdicatorum eloquiis propheta dicente. Perdes omnes qui loquuntur mendacium et os quod mentitur occidit animam.

Responsio quod non propter infirmorum scandalum scripturarum veritas sit mutanda. Cap. xvi.

Joseph. Occasiones causasque perditionum his qui perituri sunt immo qui perire desiderant esse non possunt. Neque enim abicienda sunt testimonia scripturarum ac de suo corpore penitus abradenda quibus vel hereticorum pravitas animatur vel indeorum infidelitas obduratur vel tumor sapientie gentilis offenditur sed utique et pie credenda et immobiliter sunt tenenda et secundum veritatis regulam predicanda. Et idcirco non debemus aliene infidelitatis obtentu economias id est dispensationes prophetarum atque sanctorum quae scriptura commemorat abdicare ne dum infirmitati eorum condescendere debere nos credimus non solum mendacium verum etiam sacrilegij crimine polluamur sed quemadmodum diximus oportet nos ea et secundum historiam profiteri et quemadmodum pie gestis sunt explanare. Ceterum his qui pra-

ni propositi sunt non ex hoc mentiri adhiberi obstruatur si earum rerum quas vel prolaturi sumus vel protulimus veritates aut penitus abnegare aut extenuare allegoricis interpretationibus laborem. Quid enim illis horum testimoniorum nocebit auctoritas quibus etiam sola corruptio voluntatis sufficit.

Quod venialiter mendacio facti tamen eleboro vtili sunt. Cap. xvii.

Hic taliter de mendacio sentiendum atque ita eo utendum est quasi natura ei insit ellebori. Quod si imminente exitiali morbo sumptum fuerit fit salubre ceterum absque summi discriminis necessitate perceptum presentis exitus est. Ita namque etiam sanctos ac probatissimos deo viros venialiter legimus vfos fuisse mendacio sicut raab cuius non solum nulla virtutum sed etiam impudicicie monumenta commemorat scriptura pro tali mendacio quo exploratores maluit occultare quam prodere ad miseriam populo dei eterna benedictione promeruit. Quae si veritatem loqui aut saluti civium consulere maluisset nulli dubium quod nec imminet cum universa domo sua fugisset interitum nec auctoribus dominice natiuitatis inserta et in patriarcharum annumerata catalogo per successionem suae prolis edere meruisset omnium saluatore. Denique dalila quae veritati civium consulens exploratam prodidit veritatem perpetuae perditionis vicissitudinem consecuta solam criminis sui cunctis memoriae dereliquit. Quando igitur grave aliquod imminet de veritatis confessione discrimen tunc mendaciorum sunt recipienda perfugia ita tamen ut reatu humilis conscientie salubriter mordeamur. Ubi autem nulla condicio summe necessitatis incubit omni cautione mendacium velut mortiferum vitandus est quemadmodum de ellebori diximus potius quod salubre est quod si tunc

De diffiniēdo vel nō diffiniēdo

remum sanatur. cum inenitabilis atq̃
mortifera imminet egritudo. Sin vero
integra & imperturbata corporis sanita
te sumatur. statim ad preoccupanda vi
talia vis perniciosa pertendit. Quod de
raab hierichōtina. & d' iacob patriarcha
evidenter ostensum est. e quibus nec illa
mortem alias q̃ hoc remedio potuisset
evadere. nec iste ad benedictionem p̃mo
geniti pervenire. Non enim deus verbo
rum tantum actuūq̃ nostrorū discussoz
et iudex. sed etiam propositi ac destinati
nationis inspector est. Qui si aliquid cā
salutis eterne ac divine contemplatiōis
intuitu. ab vnoquoq̃ vel factum vide
rit. vel promissum. tam & si hominibz du
rum atq̃ iniquū esse videatur. ille tamē
intimā cordis inspicies pietatem. nō ver
borum sonum. sed votum diiudicat vo
luntatis. quia finis operis & affectus cō
siderandus est. perpetrantis. quo potue
runt quidam. vt supra dictum est. etiam
per mendacium iustificari. et alij per ve
ritatis assertionē peccatū perpetue mortis
incurrere. Ad quem finem etiam Jacob
patriarcha respiciens. hispidam frater
ni corporis specie obvolutione pellicum
simularenō timuit. et instiganti ad hoc
mendacium matri laudabiliter acquie
vit. Videbat enim ex hoc maiora sibi lu
cra benedictiōis atq̃ iusticie. q̃ p̃ simpli
citate obseruantia conferenda. Nō n
dubitabat mendacij huius maculā in
undatione paterne benedictionis protin
nus abluendam. et velut nubeculā quā
dam flatu spiritus sancti velociter aufer
endam. atq̃ vberiora sibi per hanc affe
ctaticā simulationē. quā per illam inge
nitam veritatē. meritorum premia con
ferenda.

Objectio quilli tantuz impune
mendacio vli sint qui sub lege vi
xerunt. **Lap. xvij.**

Ormanus. Non mirum est
has dispensationes in veteri te
stamento licentius usurparas.
ac nōnūq̃ viros sanctos veniabiliter fu

isse mentitos. cum multo maiora eis pro
tempoz rudimentis licuisse videamus.
Cur enī mirum sit. q̃ beatus David fir
giēs saulem. per cōtanti achymelech sa
cerdoti atq̃ dicēti. quare tu solus & nul
lus est tecum. ita respondit. Rex inq̃t pre
cepit mihi sermonem. et dixit. Nemo sci
at rez. p̃pter quā missus es. nam & pueris
condixi in illū & in illū locū. **E**t iterū. Si
habet hic ad manū hastam aut gladiū.
quia gladium meū et arma mea nō tulī
mecū. sermo enim regis vrgebat. **U**el il
lud. **C**uz perductus ad achis regē geth
ifanū se furiosumq̃ simulavit. ac muta
uit os suum coram eis. et collabebatur ī
manus eorum. & inpingebat in ostiū por
te. defluabantq̃ salivę ei⁹ in barbā. **C**ū
etiam vxorū p̃cubinarūq̃ gregibz licito
fruerentur. nec vlluz eis imputaretur ex
hac parte peccatum. insuper etiā inimicorū
sanguinē. p̃pria manu frequēte effū
derēt. idq̃ nō solū nō reprehensibile. ve
rum etiam laudabile crederet. **Q**ue ita
nunc euangelio choruscante videm⁹ om
nimodis interdicta. vt sine ingēti crimine
ac sacrilegio hoz q̃c̃q̃ nō possit admitti.
In quē modū nec mendaciū vlluz q̃li
bet pio colore contextum. nō dicā proba
biliter. sed nec veniabiliter a quoq̃m cre
dimus vsurpari. dicente dño. sit sermo
vester. est est. nō nō. qd̃ autē his abundā
tius ē a malo est. **A**p̃stolo quoq̃ in ea
dem congruente. **N**olite mentiri inuicē.
Responso eo q̃ licentia menda
cy quene i veteri quidē idulta
e testamento veniabiliter a mul
tis fuerit vsurpata. **Lap. xix.**

Ioseph. **A**xorum quidē p̃cu
binarūq̃ multaz antiqua illa
libertas. instante iam temporuz
fine. et multiplicatione humane genera
tionis expleta. nō immerito velut minus
iam necessaria per euangelicam perfecti
onem debuit amputari. **N**am vsq̃ ad
aduentuz christi oportuit benedictionē
primordialis illi⁹ vigere sine q̃ dictuz ē.
Crescite & multiplicamini & replete trā.

Collatio XVII Abbatis Joseph.

Et idcirco iustissimū fuit vt ex illa radi-
ce fecunditatis hūane que in synagoga
pro dispensatione temporis vtiliter vige-
at angelice virginitatis flosculi germina-
rent ac suauolentes continentie fructus
in ecclesia gigneretur. Mendacia vero
etiam tunc fuisse damnata totius veteris
instrumenti textus euidenter ostendit di-
cens. **Perdes omnes qui loquuntur me-
daciū. Et iterum. Suavis est homini
panis mendacij et postea replebitur os
eius calculo. Et ipse legislator. medaciū
inquit fugies. Sed tunc demū id venia-
biliter diximus vsurpatum. cū ei necessi-
tas aliqua seu dispensatio salutaris ad-
iuncta est. ob quā nō debuerit cōdemna-
ri. quale est illud quod commemorastis
de **Dauid** rege. cum fugiens insectatio-
nē saulis iniustam. ad achimelech sacer-
dotem. non proposito cuiusq; lucri. nec
studio ledendū quempiam. sed vt tantū-
modo semetipsum ab impijsima eius in-
sectatione saluaret. mendacibus vtitur
verbis. quippe qui manus suas inimici
regis sanguine. et quidem a deo sibi toti-
ens traditi. contaminari noluerit dicens.
**Propicius mihi sit deus. ne faciam re-
hanc domino meo christo dñi. vt mittā
manum meam in eum. quia christus do-
mini est. Et idcirco dispensationes has
quas vel ob voluntatem dei. vel ob p̄figu-
rationem spiritualium sacramentorū. vel
ob quorundam salutem sanctos viros in
veteri testamento legim⁹ executos. intan-
tum nos quoq; cum necessitas coarta-
uerit nō possumus abdicare. vt ne ipsos
quidem apostolos. vbi consideratio ali-
cui⁹ vtilitatis exegit. ab eis declinasse cer-
namus. Que paulisper interim differē-
tes. digessis primitus que adhuc de ve-
teri testamento proferre disponimus. p̄
hec congruentius inferemus. vt facili⁹ ap-
probetur viros iustos et sanctos. tam in
nouo q̄m in veteri testamēto in his gono-
mij sibi per omnia concordasse. Quid
enī d illa chusi ad absalon pro salute re-
gis dauid piā simulatione dicim⁹. que****

cum toto fallentis et circumuenientis p̄-
matur affectu. et vtilitatē consulenti im-
pugnet. scripture diuine testimonio cō-
probat. ita dicenti. dñi autē nutu dissipā-
tum est consiliū achitofel vtilē. vt indu-
ceret dominus super absolō malū. **Nec
enī reprehendi poterat id qd recto. p̄posi-
to ac pio iudicio pro istis partibus ge-
rebatur. ac pro illius cui⁹ pietas deo pla-
cebat. salute atq; victoria. religiosa fue-
rat simulatione cōceptum. Quid etiam
de illius femine pronūciabim⁹. factō. q̄
suscipiens illos. qui ad regē dauid a pre-
dicto chusi fuerāt destinati. abscondit in
puteo. et expādēs velamen super os ei⁹.
cuz p̄nsanas se torrere simulasset. tran-
sierunt inquit gustata paululum aqua.
atq; hoc eos figmento. ab insequentium
manib; liberauit. **Quis. p̄pter. responde-
te queso mihi. qd fuissetis acturi. si qua
vobis nunc sub euangelio constitutis si-
milis fuisset exorta conditio. vtrū nā ma-
lissetis eos simili celare mendacio dice-
tes eodez modo. transierūt gustata pau-
lulū aqua. et implere illud quod precipi-
tur. erūe eos qui ducuntur ad mortē. et re-
dimere eos qui interficiuntur ne parcas-
an veritatis confessione latitantes prode-
re perempturis. **Et vbi illud apli. **Re-
mo quod suum est querat. sed quod alte-
rius. et charitas nō querit que sua sunt.
sed ea q̄ aliorum. **Ac de seipso. **Nō q̄ro
inquit quod mihi vtilē est. sed qd multū.
vt salui fiant. **Si enī ea que nostra sunt
querimus. et id quod nobis vtilē est per-
tinaciter volumus retentare. etiaz in hu-
iusmodi necessitatibus loqui nos neces-
se est veritatem. et reos fieri mortis aliene
**Si vero ea que alijs salutaria sunt. n̄ris
vtilitatibus preponētes. apostolico sa-
tisfecerimus imperio. sine dubio subeū-
da est nobis necessitas mentiendi. Et id
circo nec integra charitatis viscera pos-
sideo. nec ea que aliorum sunt. fm apo-
stolicam disciplinam querere poterim⁹.
nisi his que distractioni nostre perfecti-
oniq; conueniunt paululum relaxatis****************

De diffiniēdo vel nō diffiniēdo

condescendere vtilitatibus aliorum pro
no maluerimus affectu. et ita cum aplo
infirmis efficiam infirmi. vt lucrari pos
simus infirmos.

**Veniabile plerūq; mendaci
um et notiam veritatem etiam
apostoli esse censuerit. Cap. xx.**

Quibus eruditus exemplis bea
tus quoq; aplos Jacobus om
nesq; illius ecclesie primitiue p
cipui principes apostolorum Paulum ad
simulationis signēta descendere. p im
becillitate infirmātiūm cohorant. cuiq;
purificari fm obfuantia legis. caput ra
dere. vota offerre cōpellūt. p̄is illō dis
pendiū. quod ex hac hypocrisi gigneba
tur nibili reputātes. s̄ cōtemplantes po
tius lucra. q̄ erant ex illius diutina p̄di
catione parienda. Non enī tantū aplo
paulo lucrū ex hac eius fuerat districtio
ne collatū. quātū celeri eius exicio vni
lis gentib; detrimētū. Quod sine dubio
vniuerse tunc euenset ecclesie. nisi illuz
hec vtilis ac salubris hypocrisis predica
tioni euangelice reseruasset. Tunc enim
necessario ac veniabiliter acquiescit mē
daci detrimētō. quando maius vt dixi
mus imminet de veritatis confessiōe. dis
pendiū. 7 vtilitas que nobis de veritate
confertur. cōpensare illa que generanda
sunt damna nō preualet. Qd tempera
mentū etiā alijs verbis idem beatus aplos
vbiq; seip̄ tenuisse testatur. Nā cū dic
factus sum iudeis tāq; iudeus. vt iude
os lucrifacerē. his qui sub lege erāt. qua
si sub lege essem. cum ip̄e s̄ lege nō essey.
vt eos qui sub lege erāt lucrifacerē. his
qui sine lege erant. tanq; sine lege essem.
cū sine lege dei nō essem. s̄ in lege essem
christi. vt eos qui sine lege erant lucrifa
cerem. factus sum infirmis infirmus. vt in
firmos lucrifacerē. oibus omnia factus
sum vt omnes facerem saluos. quid ali
ud ostendit. q̄ fm infirmitatem atq; mē
suram eorum qui instruebantur p̄desce
disse se semper. et a perfectiōis rigore ali
quid relaxasse. nec tenuisse se id qd distri

ctio rigida p̄scere videbatur. sed illud
magis preposuisse qd infirmantium vti
litas exigebat. Et vt hec eadem attenti
us indagantes. singillatim apostolicaz
virtutum insignia replicem. queret ali
quis quomodo omnibus per omnia be
atus apostolus suam probetur aptasse
personam. Ubi factus ē iudeis sicut iu
deus. P̄fecto ibi. vbi illam sententiā
intimo corde custodiens. quā galathis
denunciauerat dicēs. ecce ego paulus di
co vobis. qd si circūdamini christi vob
nihil proderit. in thimothēi tamen circū
cisione imaginem quodammodo iuday
ce superstitionis assumpsit. Et rursus.
Ubi factus est eis qui sub lege erāt tāq;
sub lege esset. Nempe ibi. vbi Jacobus
omnesq; seniores ecclesie formidantes.
ne in eum illa irrueret Iudeorum cre
dentium. immo christianorum iudaiā
tium multitudo. que ita fidem christi
receperat. vt adhuc ritu ceremoniarum
legalium teneretur. discrimini eius hoc
consilio ac persuasione succurrerunt di
centes. Vides frater. quot milia sint in
iudeis qui crediderunt. et hi omnes
emulatores legis sunt. Audierunt autez
de te quia discessionem doceas a moyse
eorum qui per gentes sunt iudeorum. di
cēs nō debere eos circumcidere filios su
os. Et infra. Hoc ergo fac quod tibi di
cimus. Sūt nobis viri quattuor votū
habentes super se. His assumptis sa
ctifica te cum illis. et impende in illis vt
radant capita. et scient omnes quoniam
ea que de te audierunt falsa sunt. s̄ am
bularas et ip̄e custodiens legem. Et ita p̄
illoz qui sub lege erāt salute. illā pau
lisper districtiōem sententię sue calcās.
qua dixerat. ego enim per leges legi mor
tuus sum vt deo vitam. caput radere.
purificari fm legem. atq; in templo mo
sayo ritu vota offerre cōpellitur. Que
ris etiā vbi. p̄ salute eozū qui legē dñi pe
nitus ignorabāt. tāq; 7 ip̄e sine lege eēt
effectus sit sine lege. In athēniensi vrbe
vbi gentiliuz vigeat impietas. q̄ vsus

ant v r

1128

Collatio xvii Abbatis Joseph.

241 A
1007 8

fit pdicatiois serordio attēde. **P**reteries
inqt vidi simulachra vestra 7 araz in q̄
erat scriptū. **I**gnoto deo. **C**ū q̄ de eoz
superstitione fmonē fuisse orditus tan-
q̄ si 7 ipse sine lege esset. sub occasione p̄
fani illius tituli fidem christi intulit di-
cens. **Q**uod ergo vos ignorātes colitis. **E**
ego annūcio vob. **E**t post pauca velut
si diuine lege penitus esset ignarus. gen-
tilis poete versum potius q̄ moysi aut
christi maluit proferre sententiā. et sicut
quidam in quies vestrū poetarū dixerūt
ipius enī 7 genus sumus. **C**um itaq̄ su-
is eos q̄ refutare nō possent testimonijs
fuisse aggressus. ita de falsis vera cōfir-
mans subdidit dicēs. **G**enus ergo cū si-
mus dei. nō debem⁹ estimare auro vl ar-
gēto aut lapidibus sculpture artis 7 co-
gitationi hominis. diuinitatē esse simile
Infirmis aut infirmus effectus est. cum
fm indulgentiā nō fm imperiū bis q̄ se
continere nō poterant. in idipsum redire
concessit. siue cum lacte nō esca corinthi-
os potans. in infirmitate 7 timore et tre-
more multo apud eos fuisse se dicit. **O**m-
nia aut omib⁹ factus est. vt omēs faceret
saluos. cum dicit. qui manducat nō mā-
ducantē nō spernat. 7 q̄ nō māducant mā-
ducantē nō indicet. et qui matrimonio
iungit aginē suā bene facit. et qui nō iū-
git melius facit. **E**t alibi. **Q**uis inq̄t in-
firmatur 7 ego nō infirmor. quis scanda-
lizatur 7 ego nō vroz. **A**tq̄ hoc modo il-
lud qd corinthijs preceperat adimpleuit
dicens. **S**ine offensione estote iudeis et
grecis 7 ecclesie christi. sicut 7 ego p om-
nia omnib⁹ placeo. nō querens qd mi-
hi vtile est. s̄ qd multis. vt salui fiāt. **U**n-
le enī sine dubio sibi fuerat thimothēū nō
circūcidere. caput nō radere. purificatiōz
iudaicā nō assumere. nō dipedalia nō ex-
ercere. vota legalia nō offerre. s̄ facit hęc
omnia dū illozū saluti plus consulit. qz
r. o querit qd sibi vtile est. s̄ qd mult⁹. vt
salui fiāt. **Q**uod quānis cōtēplatiōe dei
sit fact⁹. tñ simulatione nō caruit. **Q**ui
enī per legem christi legi mortuus fuerat

vt deo viueret. qui q̄ illam institū legis
in qua conuersatus fuerat sine querela
detrimentū fecerat. et arbitrabat vt ster-
cora vt christū lucrifaceret. ea que legis
erant. vero cordis affectu offerre nō po-
tuit. nec fas est credi eū qui dixerat. si enī
q̄ destruxi. hęc itez reedifico. preuaricato-
rem me consulto. in id incidere qd ipse
damnauerat. **E**t intantū nō magis res
ipsa que geritur q̄ gerentis pensat affe-
ctus. **E**t econtrario quibusdā reperia-
tur veritas nocuisse 7 profuisse mendaci-
um. **N**ā doech ydumens. regi sauli d̄ su-
ga dauid coram famulis conquerētī ac-
dicenti. nunquid omib⁹ vobis dabit
filius iesse agros et vineas. et vnuerfos
vos faciet tribunos et centuriones. qm̄
coniurastis omnes aduersus me. et non
est qui mihi renūciat. quid nisi verū pro-
didit dicēs. **Q**uidi filiū iesse in nobe apd
achymelech sacerdotē. qui cōsuluit p eo
dñm 7 cibaria dedit ei. s̄ 7 gladiū. **S**oli-
ath philisti dedit ei. **P**ro qua veritate
eradicari de terra viuentiū meruit. ac de
eo dicitur per pphetam. **P**ropterea de⁹
destruet te in finem. euellet te. et emigra-
bit te de tabernaculo. et radicē tuā d̄ ter-
ra viuentiū. **E**x illa igitur terra hic p in-
dicio veritatis perpetua eradicatione cō-
nellitur. in qua raab meretrix pro mēda-
cio cum sua cognatione plantatur. **S**ic
etiā s̄apson illā diu occitata in dicio ve-
ritatē impie coniugi perniciosissime pro-
didisse reminiscim. cui p̄pterea receptio-
nem intulit veritas inconsultissime pa-
refacta. quia illud mandatū p̄pheticum
custodire neglexit. **A**b ea que dormit i si-
nu tuo. custodi claustra oris tui.

**¶ An interrogantibus occultam
continentia sine mendacio opor-
teat propalari. et an suscipienda
sint que semel fuerint recusata.**

Cap. xxi.

Et vt exempla quedam de nris
quoq̄ inenitabilibus ac pene
quotidianis necessitatib⁹ profe-
ramus. q̄s quātalibet obfuantia nūq̄

De diffiniēdo vel nō diffiniēdo

ita possumus precauere. vt nō vel inuiti vel volentes cogamur in eas incurrere. Quid queso faciendū est. cum refectionem procrastinare disponētibz nobz. vtrū refecerimus ad vesperaz frater adueniens perconatur. celandum ne ieiunium est et virtus parsimonie ptegeda an xitatis pessione pdēda. Si celam⁹ vt dominico satisfaciāmus iperio quo dicitur. non videaris hominibz ieiunās sed patri tuo qui est in abscondito. et iterum. nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. pfecto mentimur. Si virtutes continentie ppalamus. euangelica nos sententia iure percellit. Amē dico vobis receperunt mercedem suā. Quid si oblatū a fratre quispiā poculum cum definitione renuerit. absolute accepturū se esse tenegans. qd ille gaudens aduentu eius supplicat vt sumatur exorat. Rectū ne est vt fratri ad genua puoluto. in terramqz pstrato. qui non nisi his officijs viscera charitatis expleturum esse se credit. etiam cū labore suo pareat. an in sermone sui atqz proposito pertinacia perseueret.

Obiectio qd oporteat quidē abscondi continentiam sed suscipi recusata nō debeat. **Cap. xxiij.**

Germanus. In illo quidē superior exemplo dubium vt credimus nō est. quin expediat abscondi continentiam nostrā potius q̄ per cōstantibz prodi. ac super huiuscemodi causis nos quoqz fatemur inuitabile esse mendaciū. In secundo autē nulla nobis incūbit necessitas mentiēdi. Primū quia possumus ea que fratrum ministerio porriguntur ita renuere vt nullo nos definitionis vinculo colligem⁹. deinde qd semel renuētes possumus immobilē tenere sententiam.

Responso qd irrationabilis sit huius diffinitionis pertinacia. **Cap. xxiiij.**

Ioseph. Has diffinitiones illorum monasteriorum esse non dubium est. in quibus renunciationis vestre vt dicitis rudimenta formata sunt. quoz p̄ncipes fratrum refectioni suas assolent preponere voluntates et obstinatissime id qd semel mēte pcepserint exequuntur. Ceterū seniores nostri q̄rum fidei apostolicarū signa virtutū testimonium reddiderūt. quiqz vniuersa iudicio potius ac discretionē spūs. quā rigida animi obstinatione gesserūt. eos q̄ alienis infirmitatibus acquiescerent. multo vteriores fruct⁹. q̄ eos q̄ in suis definitionibus perdurarent. capere celsū est. sublimiorisqz pronūciauerunt esse virtutis. contegere potius continentiam necessario hoc vt dictum est humilicqz mēdacio q̄ patefacere superbo veritatis indicio.

Quomodo abbas pyamon suam continentiam celare maluerit. **Cap. xxiiij.**

Quoniam abbas pyamon post viginti et quinque annos oblatam sibi a quodam fratre vna ac vinum absqz hesitatione suscipiens. confessim ea que ingesta fuerant. contra cōsuetudinem degustare. quā ignote cunctis continentie maluit propalare virtutem. Quā si illud qz considerare velim⁹. qd seniores nostros incūctanter fecisse meminimus. qui mirabilia virtutū suarū. vel p̄rios actus quos necesse erat ad instructionem iuniorum i collatione proferri. sub aliorū solebant colorare personis. quid aliud possumus q̄ a pertū sup his iudicare mēdaciū. Atqz vtinā nos q̄qz dignū aliquid haberemus. qd ad incitandam fidem pponi iunioribz posset. pfecto minime vereremur huiuscemodi illorum figmenta sectari. Rectius enī est sub talis figure colore mentiri. q̄ p obstantia irrationabili istius veritatis. aut ea que audientes edificare potuerant. incogrua taciturnitate contegere. aut si ex nostra persona veraciter proferantur. iactantiam noxie vanitatis. incurrere. Ad qd

Collatio xvii abbatis Joseph

etiam nos magisterio suo doctor gentium
evidenter instituit. qui revelationum suarum
magnitudinem ex altero maluit proferre
sona dicens. Scio hominem in christo. si
ne in corpore. siue extra corpus nescio. de
scit. raptum usque ad tertium celum. et scio
huiusmodi hominem quia raptus est in pa-
radisum. et audivit ineffabilia verba quae
non licet homini loqui.

Testimonia scripturarum de com- mutatis definitionibus

Cap. xv.

Non possibile nobis est. breuiter
vniuersa percurrere. Quis etenim
enumerare sufficiat omnes pro-
pmodum patriarchas. sanctosque in nu-
merabiles. alios pro vite tutamine. alios
pro benedictionis desiderio. alios pro mi-
sericordia. alios pro alicuius occultatione
mysterii. alios pro celo dei. alios pro examina-
tione veritatis. patrociniis ut ita dixerim
assumpsisse mendaciam. Quae sicut enume-
rari cuncta non possunt. ita praetermitti pe-
nitus vniuersa non debent. Nam beatus
ioseph pietas compulit ut falsum fratribus
crimen etiam cum obtestatione regie salutis
impingeret dicens. Exploratores estis. in-
firmiora terrae venistis inspicere. Et infra.
Dittite inquit ex vestris vnum. et adducite
fratrem vestrum huc. vos autem custodiemini
hic. usque dum manifesta fiant verba ve-
stra. an verum dicatis. an non. sin autem. per
salutem pharaonis exploratores estis. Si
enim non eos hoc misericordiam mendacio ter-
ruisset. nec patrem fratresque reuifere. nec eos
in tantis inopie periculis alere. nec consci-
entiam postremo fratrum a reatu venditionis
suae expurgare potuisset. Non ergo tam
reprehensibile fuit metum fratribus incul-
sisse mendaciam. quam sanctum atque laudabile
occasione ficti periculi inimicos ac ven-
ditores suos ad salutarem penam compulsi-
se. Denique cum grauissime in simulationis
irgeretur inuidia. non illius quod falso obij-
ciebatur. sed anterioris criminis conscientia
frangebatur. dicentes adinnicem. Verito
haec patimur. quia peccauimus in fratrem

nostrum. quod despicimus tribulationem anime
eius. cum rogaret nos et non audire-
mus eum. propter hoc venit nobis omnis tri-
bulatio haec. Quae quidem confessio. non
solum apud fratrem. in quem impia crudeli-
tate peccauerat. verum etiam apud deum huius-
modi saluterrima. tantum eorum facinus ut
credimus expiauit. Quid salomon qui
perceptum a deo sapientiae donum. in primo iu-
dicio suo non nisi assumptione mendaciam
declarauit. Nam ut veritatem quam mulie-
ris mendacio tegebatur exculperet. etiam
ipse mendaciam utique astutissime excogita-
ti usurpauit auxilium dicens. Afferte mi-
hi gladium. et diuidite infantem viuum in
duas partes. et date dimidiam partem vni
et dimidiam partem alteri. Quae simulatio
crudelitatis. cuius vere matris viscera pro-
mouisset. ab ea autem quae mater non erat
laudaretur. tunc demum sagacissimo xita-
tis iudicio illam sententiam promulgauit.
quam nemo a deo inspiratam esse non cre-
didit. date inquit huic infanti viuum
et non occidatur. haec est enim mater eius. Pro-
inde nec detere nec posse nos vniuersa com-
plere. quae vel cum quiete animi vel cum com-
motione decernimus. etiam alijs scriptu-
rarum testimonijs copiosius edocemur. quae
vel viros sanctos vel angelos vel ip-
sum omnipotentem deum. ea quae definitant
frequenter legimus immutasse. Nam beatus
dauid cum iurissuradi definitione decre-
uit dicens. Haec faciat deus inimicum dauid.
et haec addat. si reliquero de omnibus quae
pertinent ad nabal usque mane mingentes
ad parietem. Et continuo intercedente abi-
gail uxore eius ac pro eodem supplicante.
remittit minas. mollit sententiam. et ma-
uult transgressor. propositi iudicari. quam sa-
menti sui fidem cum crudelitatis executio-
ne huare dicens. Venit dominus. nisi cito ve-
nisset in occursum mihi. non remansisset
nabal usque ad lucem matutina mingens
ad parietem. Cuius sicut illam precipitis sa-
cramenti facilitatem quae de perturbate
mentis commotione descenderat nequaquam
imitanda esse censemus. ita remissionem

De diffiniēdo vel nō diffiniēdo

atq; emendationē statuti sectandā esse
decernimus. **E**lectiois vas Corinthiis
scribens. reditū suū absoluta definitione
pmittit dicens. **V**eniā autē ad vos. cum
macedoniā pertransiero. **M**acedoniā
enī pertransibo. apud vos autē manebo
vel etiā hyemato. vt vos me deducatis
quocūq; iero. **N**olo enī vos modo in
trāsitu videre. spero ē me aliquāto tēpo
re manere apud vos. **C**uius rei etiā in
secunda epistola meministi ita. **E**t hac cō
fidentia volui prius venire ad vos. vt se
cundam gratiā haberetis. et p vos trās
irez in macedoniā. et iterū a macedonia
venire ad vos. et a vobis reduci in inde
am. **S**ed superueniēte salubriore consi
lio. nequaquā se id qd pmiserat executum
evidentissime confitetur. **C**ū hinc qd vo
luissem. nūquid leuitate vsus sum. **A**ut
quē cogito fm carnē cogito. vt sit apud
me ē nō n̄. **D**eniq; cur maluerit defini
tionē sui pterire smonis. q̄ aduētū suo
onerolam discipulis. inferre tristitiam.
etiā cum sacramenti obtestatione decla
rat. **E**go autē teste deum inuoco in aiām
meā. qd parcēs vobis. nō veni vltra cor
inthū. **S**tatui enī hoc apud me. vt
n̄ in tristitia venire ad vos. **C**ui intra
turos se domū loth sodomis āgeli tene
gassent. dicētes ad eū. nō intrabimus. s̄
in platea manebimus. cōtinuo eius pre
abus cōpellitur statuti mutare smonē.
sicut scriptura subiungit. **E**t coegit eos
loth. et diuerterūt ad eum. **Q**ui utiq; si
diuersuros se ad eū esse nouerāt. inuitā
tis petitionē simulatoria excusatione re
puerunt. sin autē veraciter excusabāt. cui
denter immutasse sniam cōprobantur.
Que utiq; nō ob aliā credimus causā
spiritū sanctū sacris voluminibus indi
disse. nisi vt istis erudiamur exēplis. in
definitionib; n̄is nō pertinaciter pma
nere. s̄ eas arbitrio n̄o debere subicere.
et ita iudiciū nostrū ab omni legis vicij
lo liberū conseruare. vt promptuz sit ad
sequendum quocūq; vocauerit salubre
cōsiliū. nec differat aut recuset ad id qd

vtilius discretio salutaris inuenit abs
q; vlla cūctatione transire. **E**t vt ad s̄
limiora adhuc ascendamus exempla. de
cūbentē in lecto regē ezechiam. grātiq;
egritudine laborantē ex persona dei elā
yas ppheta adorsus est dicens. **H**ec dic
domin⁹. **D**ispone domui tue. qz morietur
tu. et nō viues. **E**t conūit inqt ezechias
faciē suā ad parietē. et orauit ad dñm. et
dixit. **O**bscuro dñe memento queso quō
ambulauerim corā te i veritate. et corde
perfecto. et qd bonū est in oculis tuis fece
ri. **E**t fleuit ezechias fletu magno. **P**⁹
que rursus dicit ad eundem. **R**euertere
et dic ezechie regi iuda dicens. **H**ec dic
dñs deus dauid patris tui. **A**udisti ora
tionē tuā. et vidi lachrymā tuam. et ecce
adiūciaz super dies tuos quindecim an
nos. et de manu regis assyriorū liberabo
te. et ciuitatez hanc ptegam. ppter me. et
ppter dauid seruū meū. **Q**uid euidenti⁹
hoc testimonio. quo misericōdie ac pietatē in
tuitu mauult dñs suū cassare hmo
nē. et ad prestitute mortis terminos qui
decim annis vitā precantis extendere.
q̄ per immobilitatē decreti sui inexora
bilis inueniri. **S**imiliter etiā loquit ad
niniuitas censura diuina. **A**dhuc tridu
um et niniue subuertet. **D**oxq; peniten
tia eoz ieiunijsq; mollitur. taz minax et
abrupta snia atq; ad partē misericōdie pro
na pietate deflectitur. **Q**u si quis velut p
sciam conuersionis eoz. s̄buerionem
ciuitatis ad hoc eis dñm asserat. cōmīa
tum. vt eos ad salutare penitentiā puo
caret. cōsequēs ē vt hi q fratib; presunt
absq; reprehensione mendaciū his qui i
diget emēdari. aliqua etiā districtoria
quā facturi sunt si opus fuerit cōminen
tur. **S**in vero dixerit deū seuerā illā sen
tentiā suā penitentiē eozū consideratiōe
reuocasse. fm illud qd per ezechieles ait
Si dixerō impio morte morietis. et eger
it penitentiā a peccato suo. feceritq; iu
diciū et iusticiā. vita viuet et nō moriet.
quib; docemur exēplis nō debere nos
obstinare in nostris definitionibus pdu

181

181

181

p 2

Collatio xvii abbatis Joseph

rare sed cōminationem ex necessitate p̄
positam clemēti miseratiōe mollire. Qd̄
ne solis specialiter iniuriis crederet do-
minus prestittisse etiam generaliter erga
omnes eadem se esse facturum per hie-
miā perpetuo protestatur et cum necesse
fuerit incunctanter suā se sententiā mu-
taturum pro nostris meritis repromittit
dicens. Repente loquar aduersus gentē
et aduersus regnū. vt euellā et destruiam
et disperdam illud. Si penitentiā egerit
gens illa a malo quod locutus sum ad-
uersus eam. agam et ego penitentiā sup̄
malum qd̄ cogitavi vt facerem ei. Et su-
bito loquar de gente et regno. vt edificē
et plantē illud. Si fecerit malum in ocu-
lis meis. vt nō audiat vocem meā. peni-
tentiā agam super bonū qd̄ locutus suz
vt facerem ei. Ad ezechielem quoq; ait. No-
li subtrahere verbū. si forte audiāt. et cō-
tat vnusquisq; a via sua mala. et penite-
bit me mali. qd̄ cogitavi facere eis. p̄pter
maliciā studiorum eorum. Quibus testi-
monijs declaratur nō oportere vt perti-
naciter in nostris diffinitionibus herea-
mus. s̄ ratione eas ac iudicio temperan-
das semperq; prelegendas ac preferēdas
esse meliores. et ad illam que utilior diu-
dicata fuerit partem. sine cūctatione ali-
qua transcendendum.

Qnō s̄m im mensitatē prescien-
tiē diuina clemētia sed s̄m pre-
sentes actus vel remūeret vnū
queq; vel puniat. **Cap. xxvi.**

Illud etiam p̄ omnibus inesti-
mabilis illa celsura nos instruit.
qd̄ cū sit ei aū ortū vnus cuiusq;
q; precognit⁹ finis. ita ordine ac rōe cō-
muni et humanis quodāmodo omnia
dispensat affectibus. vt nō potentialit̄
nec s̄m presciantie suę ineffabilem notici-
am. sed s̄m presentes hominū actus vni-
uersa diiudicās. vel respuat vnūqueq;
vel attrahat. et vel infundat gr̄tidie sua
gratiam vel auertat. Qd̄ ita esse etiam
illa sanlis manifestat electio. cuius vti-
q; cū vitu perabilem finē presciantia dei

ignozare nō posset. de tot milibus israel
elegit eū et vnxit in regem. presentis in il-
lo meritū vite remunerans. nō peccatuz
future preuaricationis intendens. ita vt
postq; reprobus factus est. velut penitu-
dinem gerens electionis suę de⁹. huma-
nis quodāmodo de eodem vocib; atq;
affectibus conqueratur dicēs. Penitet
me qd̄ constituerim saul regem. quia de-
reliquit me et vba mea opere nō impleuit.
Et iter. Verū tñ lu gebat samuel saulē
qm̄ dominum penitebat qd̄ constitueret
regem saul super israel. Deniq; hoc quo-
niā opere fuerat executus. postea etia; p̄
ezechielem prophetam dñs protestatur
cum omnibus se hominibus quotidiano
gesturum esse iudicio. etiam si dixerō in-
quiens iusto qd̄ vita viuat. et confusus in
iusticia sua fecerit iniquitatem. omēs iu-
sticie eius obliuioni tradētur. et i iniquita-
te quā operatus est in ipsa moriet. Sin
autem dixerō impio. morte moriet. et ege-
rit penitentiā a peccato suo. feceritq; iu-
dicium et iusticiam. pignus restituerit il-
le impius rapināq; reddiderit. in man-
datis vite ambulauerit. nec fecerit qd̄cūq;
iniustus. vita viuat et nō morietur. omnia
peccata eius que peccauit nō imputabū-
tur ei. Deniq; cum ab illo populo quem
ex omnib; gentibus dñs adoptauit. pro-
pter subitam vituli preuaricationē mise-
ricordie suę auertisset a spectum. interue-
niens pro eo legislator exclamat. Obse-
cro dñe. peccauit populus iste peccatum
magnū. fecerit sibi deos aureos. et nūc
si remittis peccatū eoz remitte sin alias
dele me d libro tuo quem scripsisti. Cui
respondit dominus. Si quis inquit pec-
cauerit coram me. delebo eū de libro meo
David quoq; dum de iuda et persecuto-
ribus christi prophētico spiritu querere-
tur. deleantur inquit de libro viuentiū.
Et quia nō merebantur ad penitentiā
salutarem pro reatu tanti criminis pue-
nire. subiungit. Et cum iustis nō scribā-
tur. Deniq; i ipso iuda vis p̄phetice ma-
ledictionis euidenter impleta est. Nam

De diffiniendo vel non diffiniendo

expleto proditoris crimine suspendio se
necavit ne si post illam deletionem nois
sui conuersus ad penitentiam esset itez
cum iustis scribi mereret in celo. Non g
est ambigendum etiam in de nomen illo
tempore quo electus a christo a postolat
sortitus est gradum in libro viuentium
fuisse conscriptum ac pariter eum audis
se cum ceteris. Nolite gaudere quia de
monia vobis subijciuntur gaudete aut
quia nomina vestra scripta sunt in celis
Sed quia filargirie peste corruptus de
ascriptione celesti ad terrena deiectus e
cōpetenter de eo ac de similibus eius dē
per pphetam. Dñe omnes qui te derelin
quunt confundentur recedentes a te in
terra scribentur quia dereliquit venaz
a quarū viuentiū dñm. Et alibi. In cō
silio populi mei nō erunt et in scriptura
domus israel nō scribentur et i terrā Isra
el nō ingredientur.

Sancti viri pertinaces ac du rissimi non possunt. Cap. xxvii

Re illius precepti vtilitas est si
lenda q etiā si instigante ira v
qualibet alia passione sacramē
to nos aliquo vixerimus qd a nemine
quidem monachorū fieri penitus debet
vtriusq; tamen rei causa integro mētis
est pensanda iudicio et cōparanda est il
la res q; statuiamus huic ad quā trans
ire cōpellimur atq; ad eam sine cuncta
tione est transeundum que supueniēte
sanioze tractatu iustior fuerit iudicata.
Rectius enī est nostrum nos preterire h
monez q; rei salubrioris ac pie sabire ia
cturam. Deniq; nunq; rationabiles ac
probatos patres duos aut irrenocabi
les in huiusmodi diffinitionibus fuisse
reminiscimur sed velut cerā calore solis
ita eos ratione mollitos et intercedente
salubriore consilio melioribus partib;
sine hesitatione cessisse. Quoscuq; aut
vidimus definitionibus suis pertinacit
inherere irrationabiles semper probau
imus ac discretionis expertes.

Interrogatio an sit contrariuz

predicte sententie illud qd dicitur
iurari et statui. Cap. xxviii.

Orationem pertinet que euidenter
copioseq; digesta est nihil op
tet monachuz definire ne aut pzetarica
tor inueniatur aut peritax. Et vbi illd
psalmiste ponim? eloq; Jurari et sta
tui custodire iudicia iusticie tue: Quid
ē ei aliud iurare et statuere q; definita im
mobiliter custodire?

Responsio in quibus immobi lis definitio sit tenenda et in quibus si oportuerit rescindenda.

Cap. xxix.

Dieph. Nos nō de principa
libus mandatis sine quib; non
potest salus nostra omnino sibi
stere ista decernimus sed de his que sine
periculo statūs nostri vel relaxare possu
mus vel tenere vtpote de irremisso rigo
reiciant de vini siue olei ppetua abiti
nentia de progressu cellule penitus cōbi
tendo de lectionis seu meditationis in
cessabili iugitate que sine iactura profes
sionis ac propositi nostri et exerceri cū li
buerit possunt et cum necesse fuerit irrep
hensibiliter pretermitti. Ceterum super
obseruantia illozum principaliū man
datorum cōstantissime definienduz est
ac p his etiā mors si necesse fuerit non vi
tanda pro quibus immobiliter est dicē
dum iurari et statui. Qd fieri debet pro
custodia charitatis pro qua spernenda
sunt vniersa ne bonū tranquillitatis il
lius perfectioq; maculetur. Similitq;
iurandum est p castimonie puritate nec
aliud facere nos oportet pro fide pro so
brietate atq; iusticia que omnia indemu
tabili perseverantia sunt tenenda et a q
bus paululum recessisse damnabile est.
De illis vō corporalibus exercitijs que
ad modicum dicuntur esse vtilia ita ē vt
diximus statuendū vt si qua su peruene
rit certior pietatis occasio que illa suade
at relaxari nulla su per his lege teneam
h ptemissis eis ad vtiliora libere trāscā.

Collatio XVII abbatis Joseph

mus. In illis enim corporalibus exercitijs si pro tempore relinquatur periculum non est ab his vero vel ad momentum declinasse mortiferum est.

¶ Quæadmodum debeant celata committi. *Cap. xxx.*

M De quoque simili cautione curandum est. ut si quis forsitan hinc que esse vultis occultus de viro ore fuerit prolapsus. nulla occultationis precepta sollicitent audientem. magis enim latebit si negligenter atque simpliciter transferatur. quod non tanta quilibet fratrum super divulgatione eius impugnatione torquibilis existimans rem vilem aliquam transitoria confabulatione prolata. et que ex bis potest lenior. quia cautissimo silentij precepto sensibus audientis commendata non fuerit. Nam si etiam fides eius aliqua sacramentorum oblatione tenueris. citius illud pendendum esse non ambigas. Maior enim aduersus ipsum vis diabolice impugnationis insurget. ut et te mellificet vel tenuet. et illum transgressorem quætorum sui faciat sacramenti.

¶ Nihil super his que ad usum communis vite attinet definiendum. *Cap. xxxi.*

I Idcirco nihil debet abrupte monachus super his duntaxat que ad corporales exercitationes pertinent definire. ne aduersarium ad impugnationem eorum que velut sub legis observatione custodit magis incitans citius ea violare cogatur. Prefigens siquidem sibi legem unusquisque sub libertatis gratia constitutus. ne perniciosa semetipsum obliget seruitute. ut ea que licito immo etiam laudabiliter cum gratiarum actione presumere potuisset. si necessitas fortasse compulerit velut transgressor percipere compellatur cum preuaricatione peccati. Ubi enim non est lex. nec preuaricatio. Beatissimi Joseph institutione atque doctrina velut diuino oraculo confirmati. in egypto residere malimus. Sed licet parum deinceps de nostra essemus promissione sol-

liciti. tamen expleto septem annorum numero sponsonem nostram gratanter implem. Excurretes namque ad cenobium nostrum illo iam tempore quo de impetrando ad heremum redita fiducia gerebamus. primum senioribus nostris honorem debitum soluimus. deinde animis eorum qui pro charitate ardore crederimus litterarum nostrarum satisfactionibus neque fuerant desinitis. postquam redintegrauimus charitatem. tandemque ad plenam aculeo nostre sponsionis anullo his que cum gaudio prosequeribus ad scythiote solitudinis secreta remeauimus. Hæc vobis o sancti fratres illustrum patrum scientiam atque doctrinam nostram ut potest elucubravit inscia. quare etiam si incultus forsitan sermo confudit potius quam digessit. queso ne laudem insignium virorum reprehensio nostre rusticitatis euacuet. Tutius siquidem nobis in conspectu nostri iudicis visum est. doctrine huius magnificetiam vel incultis sermonibus perdere quam silere. quippe cum et profectui lectoris. si sublimitate sensuum contemplet. hoc quod imperitia nostri sermonis offendit obesse non possit. et maior sit nobis utilitatis cura quam laudis. Neque enim hoc quod sanctorum virorum dicta descripsi. et plenum periculi. et egenum laudis esse non nouerim. sed prudens ut de laqueo pedem indidi. nec me indubitato discrimini sub incerta spe alieni profectus tradere recusavi. mones omnes ad quorum manus opuscula ista peruenierit. ut quicquid placuerit in eis patrum nostrorum vero sciat esse quod displicet. omnes quibus amabilis est vita et doctrina sanctorum.

¶ Explicit collatio secunda abbatis Joseph de diffinitione.

¶ Expliciunt septem alie collationes cassiani.